

Motion till riksdagen 2020/21:3333

av **Kristina Axén Olin m.fl. (M)**

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2021 inom utgiftsområde 15 Studiestöd enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på utbildning för förskollärare och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning om studiemedelssystemet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning om ett nytt stipendiesystem för ökad genomströmning på högskolan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en satsning på betald polisutbildning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram nödvändig lagstiftning för att införa betald polisutbildning under 2021 och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja tilläggsbeloppet för studielån och tillkännager detta för regeringen.

Anslagsanvisning

Anslagsförslag 2021 för utgiftsområde 15 Studiestöd

Tabell 1 Moderaternas förslag till anslag för 2021 uttryckt som differens gentemot regeringens förslag

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Studiehjälp	4 388 624	±0
1:2 Studiemedel	20 219 925	25 000
1:3 Avsättning för kreditförluster	2 029 714	300 000
1:4 Statens utgifter för studiemedelsräntor	100 028	10 000
1:5 Bidrag till kostnader vid viss gymnasieutbildning och vid viss föräldrautbildning i teckenspråk	62 150	±0
1:6 Bidrag till vissa studiesociala ändamål	27 000	±0
1:7 Studiestartsstöd	542 000	±0
1:8 Centrala studiestödsnämnden	926 576	±0
1:9 Överklagandenämnden för studiestöd	17 094	±0
99:1 Betald polisutbildning	±0	50 000
Summa	28 313 111	385 000

Politikens inriktning

Inledning

Den svenska och globala ekonomin förändras i snabb takt. Sverige har som ett teknikmoget och högteknologiskt land en unik position att bli digitaliseringens vinnare. Men det kommer att kräva att vi utmanar gamla sätt att göra saker och omprövar traditionella grepp. Vår förmåga att kombinera tekniskt kunnande med förståelse för hur människor och system fungerar har legat till grund för otaliga svenska exportframgångar. På den vägen måste vi fortsätta.

Coronakrisen har ställt vårt land inför en rad nya utmaningar. Den stundande lågkonjunkturen innebär att tusentals människor har förlorat sina jobb och behovet av utbildning för att kunna ställa om, komplettera kompetens och återinträda på arbetsmarknaden är stort. Även unga studenter som ska examineras framöver går en ny arbetsmarknad till mötes.

När nu gamla arbetssätt utmanas sker en strukturomvandling i ekonomin som påverkar arbetsmarknaden. På en arbetsmarknad där allt som kan digitaliseras kommer att digitaliseras, ökar kraven på människor att rusta sig med nya kunskaper. Ett längre arbetsliv med större behov av kompetensutveckling och karriärbyten kommer att bli regel snarare än undantag. Det betyder att kunskap och kompetens kommer att få en allt större betydelse som trygghet på arbetsmarknaden. En viktig del i det nya samhällskontraktet kommer vara att både företag och det offentliga behöver skapa bra vägar till omställning mitt i arbetslivet och att arbetstagare vänjer sig vid tanken att byta yrke och

är villiga att ställa om. Moderaterna välkomnar därför regeringens satsningar på ökade möjligheter till studiestöd, bland annat bättre studiestöd högre upp i åldrarna, vilket Moderaterna motionerat om i flera år.

Men det räcker inte. Inom flera samhällsbärande yrken råder det stor brist på personal. För många studenter är det svårt att få studiemedlet att räcka till för att finansiera en studentbostad. Därför prioriterar Moderaterna satsningar även inom dessa områden.

Anslag 1:2 Studiemedel

KPU för förskollärare

Bristen på utbildade förskollärare är stor. Moderaterna vill att en ny kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) för akademiker och yrkesverksamma som vill bli förskollärare införs.

Moderaterna ökar anslag 1:2 Studiemedel med 25 miljoner kronor år 2021, år 2022 och 2023.

Översyn av studiemedel och studiestöd

Studenter på högskola, universitet eller yrkeshögskola är berättigade till studiemedel. Studenter som är över 20 år kan även ansöka om studiemedel för studier på grundskole- och gymnasienivå på komvux och folkhögskola. Detta gör att vissa studenter, som är yngre än 20 år och studerar på folkhögskola, möter svårigheter då de endast är berättigade till det lägre studiebidraget.

Samtidigt finns det studenter som studerar på gymnasial nivå men är över 20 år, och därmed berättigade till studiemedel. Lärare har dock vittnat om en problematik vad gäller uppföljningen av medlen. Elever som skolkar från gymnasiet och är under 20 år förlorar sitt studiebidrag, men elever som skolkar samtidigt som de får studiemedel omfattas ofta inte av samma kontroll. Detta beror till stor del på att informationen om systemets uppbyggnad inte når hela vägen fram. Moderaterna föreslår därför en utredning om studiemedelssystemet så att det kan bli mer flexibelt men också mer tydligt och rättvist vad gäller reglerna om att endast de som deltar i undervisningen ska ha rätt till studiemedel och studiebidrag.

Överväg införande av ett stipendiesystem för ökad genomströmning

Svenska studenter genomför sina studier under längre tid i genomsnitt jämfört med de nordiska grannländerna. För att se en ökad genomströmning vill Moderaterna se vissa lättnader när det gäller återbetalning av studiemedel.

Det finns många olika system internationellt för utbetalning samt återbetalning av studiemedel. I vårt grannland Norge finns "Lånekassen" som har hand om studielån och är den statliga studiefinansieringen av högre studier. En del av lånet är ett stipendium och kan likställas med det svenska systemets studiebidrag. Om studenten blir klar med sin utbildning inom stipulerad tid blir en del av lånet omvandlat till stipendium. Detta följer en tydlig tidsstruktur.

Moderaterna anser att en liknande modell för Sverige bör utredas för att skapa bättre incitament för ökad genomströmning på högskolan.

Till följd av Moderaternas förslag om sänkt drivmedelsskatt påverkas KPI vilket ger följdjusteringar i anslaget för studiestöd. Därmed minskar anslaget med 40 miljoner kronor 2022 och 2023. Sammantaget ökar Moderaterna anslaget med 25 miljoner kronor år 2021. År 2022 och 2023 minskas anslaget med 15 miljoner kronor årligen.

1:3 Avsättning för kreditförluster

Tillägglån för bättre bostadssituation för studenter

I april sökte rekordmånga till landets universitet och högskolor, till följd av den svåra situationen på arbetsmarknaden i sviterna av covid-19 och regeringens bristfälliga krishantering. Antalet antagna till höstens högskoleutbildningar har ökat med nästan 10 procent jämfört med i fjol. Enligt Sveriges förenade studentkårer, SFS, kommer det under hösten 2020 att råda brist på bostäder till studenter i 18 av landets 33 studentstäder. Det är normalt sett svårt att få studentbostad och framgent kommer det att bli än svårare.

De nyproducerade studentlägenheter som byggs idag kostar cirka 6 000 kr i månaden att hyra. Antalet projekt som går ihop kalkylmässigt med hänsyn till den hyran och den efterfrågan som hyresnivån ger är få. Utöver den översyn av byggreglerna som vi föreslår, bland annat för att möjliggöra nyproduktion av små och yteffektiva lägenheter, föreslår vi därför att studenter ska ges möjlighet att ta tillägglån. På så sätt kan byggandet av bostäder för studenter också på orter där det är dyrare att bygga så som i storstäderna där bristen på bostäder är som mest utbredd stimuleras och studenternas boendesituation förbättras avsevärt.

Moderaterna vill därför ge studenterna möjlighet att ta tillägglån. På kort sikt förbättrar det den ekonomiska situationen för de som under en tid tvingas till dyra akutlösningar till följd av bostadsbrist och på lång sikt stimulerar det byggandet av nya bostäder för studenter.

För detta ändamål anslås 300 miljoner kronor år 2021, 2022 och 2023.

1:4 Statens utgifter för studiemedelsröntor

Som ett resultat av Moderaternas förslag om tillägglån för studenter beräknas ökade studiemedelsröntor. För detta ändamål anslås 10 miljoner kronor år 2021, 2022 och 2023.

Nytt anslag: Betald polisutbildning

Ett stort antal poliser kommer att behöva utbildas under kommande år. Att enbart utöka antalet utbildningsplatser räcker inte för att klara detta. Fler åtgärder behövs för att göra det mer attraktivt att arbeta som polis i Sverige.

Moderaterna föreslår därför att den som går polisutbildningen ska få sina studielån från utbildningstiden avskrivna. Därigenom blir utbildningen betald av staten, vilket gör det mer lönsamt att utbilda sig till och arbeta som polis. Under de första fem åren som polis skrivs en femtedel av studielånet av varje år. Efter fem år är hela lånet avskrivet. Väljer man att sluta under de fem åren behöver man inte betala tillbaka de redan avskrivna delarna av lånet.

Den här utformningen ger incitament både att utbilda sig till och arbeta som polis. Förslaget ska omfatta alla polisstudenter som är inskrivna på polisutbildningen från och med vårterminen 2022 och framåt och som tar studielån. Det spelar ingen roll om man går sin första termin eller snart är färdigutbildad, lånen från hela utbildningen skrivs av för alla nuvarande och tillkommande polisstudenter.

Riksdagen bör tillkännage för regeringen att den ska ta fram nödvändig lagstiftning för att en sådan reform ska kunna träda i kraft under 2021. För detta ändamål anslås 50 miljoner kronor 2021, 100 miljoner kronor 2022 och 150 miljoner kronor 2023 och framåt.

Kristina Axén Olin (M)

Lars Püß (M)

Marie-Louise Hänel Sandström (M)

Noria Manouchi (M)